

BEDRE LOKALE POLITITJENESTER OG BEREDSKAP - HØRINGSUTTALELSE

Bakgrunn

I 2015 ble nærpolitireformen vedtatt. Den skulle sikre god rettssikkerhet, trygghet og tilgjengelige tjenester for innbyggerne i hele landet. Overordnet var målsettingen å bygge opp en justissektor som forebygger bedre, der ressursene er tilgjengelig og finner hverandre, og der politiet og øvrige nødetater er til stede over hele landet.

Regjeringen uttrykker i Hurdalsplattformen at den vil opprette 20 polititjenestesteder i dialog med kommunene og politidistriktene – der det er et lokalt ønske om det og geografiske faktorer eller kriminalitetsbildet tilsier at det bør etableres.

Politiets undersøkelser viser at innbyggerne gjennomgående har høy trygghetsfølelse og tillit til politiet. Samtidig kommer det fram at politiet – i mindre befolkningstette områder – har blitt mindre tilgjengelig etter at reformen ble gjennomført. Det er viktig for innbyggerne at politiet er til stede når det trengs, og at de er synlige og tilgjengelige - spesielt på ettermiddag og kveld.

Publikum ser det som viktig å bli møtt på en god måte – med råd og veiledning, og med brukervennlige, digitale løsninger der dette er kommunikasjonsformen. Kommunen er bedt om innen 1. juni d.å. å gi innspill slik at polititjenester blir etablert der behovene er størst.

Justis- og beredskapsministeren inviterer videre kommunene til å gi en vurdering av tjenestene som politiet leverer, og komme med innspill ved å besvare et sett med spørsmål angående hvordan politiet kan levere bedre tjenester til lokalsamfunnet.

Høringsuttalelse

Kommunene Rakkestad, Marker og Aremark har i denne høringsuttalelsen delt sine erfaringer vedrørende lokale polititjenester og beredskap. De mener at flere ressurser og et større samarbeid mellom disse kommunene er nøkkelen til bedre lokale polititjenester.

Innledning

Rakkestad, Marker og Aremark er landkommuner som ligger i midten og den sørøstre del av Østfold. De omgis av større befolkningskonsentrasjoner som Sarpsborg, Indre Østfold og Halden kommuner. Etter nærpolitireformen for fem – sju år siden, er polititjenestene lokalisert og konsentrert om disse stedene. Politiets nærhet og tilstedeværelse i våre kommuner er sterkt svekket og nærmest helt borte. Resultatet er at grunnleggende offentlige velferds- og trygghetstilbud er bygget ned.

Målsettingen med nærpolitireformen ble definert som følger:

«Målet med reformen er et nærpoliti som er operativt, synlig og tilgjengelig, og som har kapasitet og kompetanse til å forebygge, etterforske og påtale kriminelle handlinger, og sikre innbyggernes trygghet. Det skal utvikles et kompetent og effektivt lokalt nærpoliti der befolkningen bor. Samtidig skal det utvikles robuste fagmiljøer som er rustet til å møte dagens og morgendagens kriminalitetsutfordringer.» (Prop. nr. 61 LS (2014- 2015):5).

Rakkestad, Marker og Aremark kommuner erfarer ikke at nærpelitireformens gode intensjoner i særlig grad har blitt oppnådd i sine områder. Det går på samtlige av de utviklingsdimensjoner som er trukket opp. Politiet er mindre tilgjengelig og synlig enn tidligere, og det operative er heller ikke styrket. Det er lang responstid på hendelser. Politiet prioriterer av ressursmessige og andre årsaker ofte ikke å rykke ut til de omkringliggende stedene. Publikum opplever dermed ikke større sikkerhet og trygghet i hverdagen.

Politiets avstand til Rakkestad, Marker og Aremark kommuner er større enn tidligere. Det gjør det vanskelig å etablere et funksjonelt og effektivt nærpolti etter befolkningens og kommunenes preferanser.

Rakkestad, Marker og Aremark kommuner mener at nærpelitireformen kan ha større effekt hva angår å forebygge, etterforske og bekjempe kriminalitet ettersom samfunnet utvikler seg nasjonalt og globalt. Nær- og lokalutfordringene taper i prioriteringene som gjøres. Det er også erfaringene med nærpelitireformen.

Et element av nærpelitireformen, er at de fleste kommunene er tildelt en politikontaktressurs. Den er gjerne kombinert med at kommune har etablert en SLT – ordning (samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak). Målsettingen er et større samlet fokus og innsats på forebyggende tiltak på prioriterte områder. Aremark kommune har ingen SLT-ordning, men har opprettet et tverrfaglig team med representanter fra barnevern, NAV, politiet, skole og helsevesen. Teamet skal ha fokus rettet mot forebyggende tiltak blant barn og unge.

Rakkestad, Marker og Aremark kommuner mener seg spesielt utsatt med de prioriteringer av politiresurser som gjøres – der de ligger i randsonen til Oslo og Osloområdet, nær større, regionale bysamfunn og som grensekommuner til Sverige og Europa. Det medfører en større risiko for kriminalitet av forskjellig karakter, sammenlignet med andre tilsvarende samfunn i landet. Politikapasitet bør bygges ut for å håndtere dette. Det er mulig å realisere i form av et polititjenestested felles for disse kommunene.

Polititjenestestedet tenkes med andre ord på som et organ både for regulære sivile – og politisaker, og som et kriminalitetsforebyggende tiltak satt sammen av kommunale – og polititjenester.

Tiltakene

1. Hvilke utfordringer mener dere kommunen vil stå overfor innenfor områdene forebygging, beredskap og sivile tjenester de neste årene?

Forebygging

Vi lever i et samfunn med rask teknologisk utvikling og globalisering som igjen påvirker kriminalitetsbilde/-utviklingene. En slik utvikling påvirker det forebyggende arbeidet generelt og spesielt mot barn og unge – det er vanskeligere å følge opp på sosiale plattformer som i veldig stor grad er digitale, vanskeligere å se hva som foregår i ungdomsmiljøene slik at riktig forebyggende arbeid iverksettes. I hver enkelt skole og barnehage foregår det forebyggende arbeid, men det er utfordrende å nå frem til barn og unge som i større grad sitter hjemme, og i mindre grad møtes fysisk i sosiale fellesskap.

Med innføring av ny reform ble politiets lokale kunnskap svekket. Godt forebyggende arbeid forutsetter at politiet har lokal kunnskap, og er også en forutsetning for god samhandling med øvrige aktører på aktuelle lokale arenaer.

Det er vanskelig å tilegne seg lokalkunnskap uten tilstedeværelse. Spesielt overfor de unge er det viktig at politiet er til stede på alle deres arenaer, og til tider som er mest aktuelle. Politiets tilstedeværelse virker både forebyggende og allmennpreventivt overfor uønsket adferd i alle aldersgrupper.

Beredskap

Politiets responstid har vært varierende siden lokalt lensmannskontor ble nedlagt i 2017. Det er stort behov for flere patruljebiler for å klare de fleste oppdragene innenfor krav til responstid i dette geografiske området.

Generelt har det vært vanskelig å nå frem til politisentralen via telefon.

Lokalt brannvesen opplever ofte å være først til stede i flere sammenhenger, både ved hendelser innen rus og psykiatri, trafikkuhell/-ulykker - hvor brannvesenet må utføre politioppdrag som trafikkdirigering, merking og fotografering. Dessverre får brannvesenet ofte tilbakemelding om at politiet ikke kan prioritere å komme. Spesielt er dette merkbart på dagtid på hverdager.

Kommunenes brann- og redningsvesen er ikke trent for slike oppgaver. Det er en betydelig samfunnsmessig sikkerhets- og trygghetsrisiko ved at politiberedskapen framstår som så vidt svak.

Lokalsamfunnet er oversiktlig, og det skal lite endringer til i bygdebildet før det skaper utrygghet blant innbyggerne. Synlig og tilstedeværende politi vil derfor ha en viktig og avgjørende rolle for å skape trygghet og ro.

Sivile tjenester

De sivile tjenester må bli lett tilgjengelige og brukervennlige. De bør digitaliseres så langt det er funksjonelt og effektivt. Hovedregelen må være at publikum kan henvende seg til og bli betjent av politiet digitalt.

For tjenester der fysisk møtepunkt mellom bruker og politi er

fornuftig og formålstjenlig, bør tilgjengelighet og kapasitet på tjenesteleveranser styrkes. For mer kurante saker, må det bli en hovedregel at tilbud gis i egen kommune. I andre tilfeller på nærmeste geografiske driftsenhet eller polititjenestested (se nedenfor).

2. Er kommunen tilfreds med politiets bemanningsutvikling, tjenestestruktur og tjenestetilbud? Hvis ikke hva er årsakene?

Kommunene ser med bekymring på denne utviklingen, spesielt på bemanningsutviklingen. Samtidig er det forståelse for at politiet må endre seg i takt med samfunnets utvikling, og at det kreves at politiet har et tydelig bilde av hva som kreves av dem i fremtiden.

For kommunene er et tilstedeværende og synlig politi viktig, og en basis for sikkerhet og trygghet i lokalsamfunnet.

Det er viktig at politiet kommer med en gang de trengs, at de er synlige, tilgjengelige, at innbyggerne blir møtt på en god måte med råd, veiledning og gis tilgang på gode brukervennlige digitale løsninger.

Det må avsettes ressurser til flere politipatruljer som kan bidra til å redusere utrykningstiden utenfor tettbebygde strøk slik at målet om maks 19 minutters responstid er hovedregelen og ikke unntaket slik det fungerer i dag.

3. Både kommunen og politiet har ansvar for å sikre innbyggernes trygghet og gode tjenester. Hvordan kan polititjenestene og samarbeidet mellom kommunen, politiet og eventuelle andre lokale aktører som nabokommuner og fylket videreutvikles for å sikre dette. Hvilke ressurser ser kommunen for seg at de kan avsett til videreutvikling av samarbeidet om å sikre innbyggernes trygghet.

Kommunene Aremark, Marker og Rakkestad vurderer et mulig samarbeid – med en felles base i Rakkestad, hvor politiet kan ha tilhold og enklere kan nås.

Politikontakt og SLT koordinator (Samordning av lokale rus og kriminalitetsforebyggende tiltak) gir relativt gode resultater. Det er satt av for lite ressurser til ordningene både i politiet og kommunene. Politikontakt og SLT koordinator samarbeider nært. Alle kommuner har ikke SLT koordinator. Med et samarbeid som nevnt, må både politikontakt- og SLT koordinator ressurser styrkes.

Rakkestad, Marker og Aremark kommuner mener at SLT koordinator direkte bør finansieres av staten, og at den bør utgjøre minst et årsverk pr. innbygger inntil 10 000 innbyggere.

Det gir tre SLT koordinatore i det miljøet som utgjøres av de tre kommunene. Rakkestad, Marker og Aremark kommuner vurderer videre at politiet bør stille opp med en politikontakt pr. kommune i et slikt tiltak.

Et polititjenestested på tre politikontakter og SLT koordinatorene i nabokommunene til de tre mer befolkningstunge Sarpsborg, Indre Østfold og Halden kommuner, kan resultere i at nærpoltireformens målsettinger (synlighet, tilgjengelighet, operativ tjeneste og sikkerhet og trygghet for innbyggerne) endelig blir realisert i dette området.

Kommunene tilhører hver sine geografiske enheter i politidistriktet – Sarpsborg, Halden og Indre Østfold. Det er en fordel for – økt lokalkunnskap både for politikontaktene, SLT koordinatorene og det operative politiet – om de kan inngå i et enhetlig og felles polititjenestested. Ungdomsmiljøene beveger seg i hele regionen – både i de videregående skoler og de sosiale miljøene.

Tilstedeværelse og synlighet

Kommunene viser til politiets erfaringer og undersøkelser om at det for innbyggerne er viktig at politiet kommer når de trengs, at de er synlig og tilgjengelig – spesielt viktig at de også nås på ettermiddag og kveld, og at innbyggerne blir møtt på en god måte med råd og veiledning. Dette er tilbakemeldinger som må tas på alvor, og kommunene deler oppfatningene og støtter dette fullt ut.

En felles base, vaktordning og tilstedeværelse av operativt politi for kommunene Aremark, Marker og Rakkestad er et tiltak som kan bidra til et mer synlig politi og skape mer trygghet for våre innbyggere. Det er viktig å kunne ha tilgjengelig politi i alle de tre kommunene på dagtid, om enn i et differensiert omfang. Ved økt antall aktive politipatruljer i Øst Politidistrikt vil dette bli bedre ivaretatt enn dagens disponering av politipatruljer.

4. Hva er ønsket utvikling når det gjelder tilgjengelighet til politiets tjenester?

Via et tjenestested i politiet

Rakkestad, Marker og Aremark kommuner vil med utgangspunkt i sine synspunkter på nærpoltireformens konsekvenser – og med utsikt til å bli prioritert for eget polititjenestested – starte en utredning av et slikt tilbud for de tre kommunene. Det betinger at justis- og beredskapsdepartementet prioriterer de tre kommuner når det gjelder opprettelsen av slike polititjenestesteder.

Via fysisk tilstedeværelse annet sted enn på et tjenestested?

Dette er ikke et primært alternativ for kommunen – jf. forrige punkt og redegjørelsen foran.

Via fysisk oppmøte

Dette er ikke et primært alternativ for kommunen – jf. forrige punkt og redegjørelsen foran.

Via telefon

Dette er ikke et primært alternativ for kommunen – jf. forrige punkt og redegjørelsen foran – men et redskap i et polititjenesteds virksomhet.

Via internett

Dette er ikke et primært alternativ for kommunen – jf. forrige punkt og redegjørelsen foran – men

et redskap i et polititjenestesteds virksomhet.

5. Ønsker kommunene et nytt tjenestested i politiet? Hvis ja, kan kommunen tilby lokaler, for eksempel samlokalisering med andre kommunale tjenester?

Rakkestad kommune har mulighet for å etablere (tilby arealer til) polititjenestested i kommunale lokaler og tilknyttet kommunale tjenester.

Aremerkommune kan også tilby arealer i kommunale lokaler som polititjenestested.